

Inför FN:s nästa klimatrappport 2029 har Detlef van Vuuren och hans grupp lagt fram nya utsläppsscenarier. Det som märks först är att toppen är borta. Det gamla högsta scenariot har dragits ner och ligger nu ungefär där det medelhöga låg förut. De banor som i årtal burit de mest uppskruvade varningarna är alltså undanröjda. Framför allt RCP 8.5. Det har passerat ganska tyst. Följderna är ändå stora, både i forskningen och i politiken.

Van Vuuren motiverar saken med att de höga utsläppsnivåerna i CMIP6-modellerna inte längre är trovärdiga. Förnybart har blivit billigare. Klimatpolitiken har vuxit. Utsläppen går inte dit. Vind och sol byggs ut snabbt, det stämmer. Men formuleringen går också att läsa som en justering i efterhand. IPCC sa redan 2021 att RCP 8.5 var osannolikt. Det här är inte någon ny slutsats.

Det som räknas är trenderna. Den globala koldioxidintensiteten – utsläpp per BNP-krona – började sjunka långt innan Parisavtalet. Lutningen har hållit i sig. Sedan 1990 är minskningen nästan 50 procent.

Sverige förklarar inte skiftet med sol och vind. Här har vattenkraft, kärnkraft, biobränslen och avfallsförbränning länge burit merparten. Fossilt har spelat en mindre roll. I USA kommer en stor del av minskningen från att kol bytts mot gas. Den processen startade på 1990-talet. Världen har också blivit effektivare på att ta fram energi. Ändå står kol, olja och gas för 76 procent av den globala energin. 1990 var det 78. Två procentenheter räcker inte som förklaring till att de nya FN-scenarierna plötsligt ser så mycket ljusare ut.

RCP 8.5 höll inte ens när det togs fram för drygt tjugo år sedan. Det förutsätter att världens kolförbrukning sexdubblas. Befolkningen skulle dessutom bli två-tre miljarder större än vad de vanliga befolkningsprognoserna sa. IEA räknade vid samma tid med att kolefterfrågan skulle öka med ungefär 20 procent till 2035 och sedan plana ut. Inte med 600. Scenariot var ett extremfall för modellerna. Inte en bild av trolig utveckling.

Det stoppade inte att det behandlades som business as usual – alltså vad som skulle hända utan tuff klimatpolitik. Därifrån var steget kort till svepande slutsatser om mänsklighetens öde. Guy McPherson gick så långt att han sade att vi skulle vara utdöda 2026.

Tusentals studier om havsnivåer, jordbruk och kollapsande ekosystem vilar på RCP 8.5. De är svåra att använda när själva utsläppsantagandet inte håller. Många har likafullt vandrat in i FN-rapporterna och vidare ut i medier och beslut. Justin Ritchie, Roger Pielke Jr och Zeke Hausfather tillhör dem som länge påpekat att värstafallen överanvänds. Hausfather skrev 2020 att det värsta scenariot hade missbrukats. Nu säger han att scenarierna sakta närmar sig mer rimliga utsläppsnivåer.

Medeltemperaturen har enligt gängse bedömning stigit 1,4 grader sedan förindustriell tid. I den nya uppsättningen ger det högsta fallet ungefär 3 grader till 2100. Medelscenariot 2,5. Det lägsta 1,7. Drar man ut de senaste utsläppstrenderna hamnar man nära mitten. Gör länderna det de redan har lovat hamnar man nära det lägsta. Utan nya stora politiska paket landar det alltså sannolikt någonstans mellan knappt två och tre grader, om sambandet mellan koldioxid och temperatur är rätt beskrivet. Det är långt från de fyra–fem grader som politiker och tidningar talade om för några år sedan.

En ny studie, fortfarande bara preprint, menar att både FN-systemet och medierna regelmässigt gör IPCC-texterna mer dramatiska än underlaget. Och slagsidan sitter redan i sammanfattningen för beslutsfattare. Det är den text de flesta journalister och politiker faktiskt läser. Den styr debatten.

RCP 8.5 är borta. De alarmistiska läsningarna försvinner knappast för det.